

Bomenbeleidsplan
gemeente Wijdmeren
2011-2035

toelichting en bijlagen

COLOFON

Opdrachtgever	gemeente Wijdmeren
Project	Bomenbeleidsplan gemeente Wijdmeren 2011-2035
Auteur	ir. D. de Goederen, boomtechnisch adviseur, afdeling onderzoek, taxaties en advies, Pius Floris Boomverzorging Amsterdam ing. M. Tijdgat, afd. Beheer Openbare Ruimte, Gemeente Wijdmeren
Datum	4 mei 2011
Projectnummer	PFBA.11/21040.ond
Projectmanager	H. Werner, Pius Floris Boomverzorging Amsterdam
Contactpersoon	ing. M. Tijdgat, afdeling Beheer Openbare Ruimte, gemeente Wijdmeren

© 2011 PFBA & gemeente Wijdmeren

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
in enige vorm of op enige wijze,

zonder voorafgaande toestemming van de auteur of opdrachtgever.
www.piusflorisamsterdam.nl

SAMENVATTING

De gemeente Wijdmeren draagt verantwoordelijkheid in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, waar o.a. het openbaar groen met bomen deel van uit maakt. Door ruimtelijke ontwikkelingen en de dynamiek in de gemeente wordt de druk op bomen steeds hoger. Met het bomenbeleid Wijdmeren 2011-2035 wordt de basis gelegd voor het bevorderen en in stand houden van het gemeentelijke bomenbestand en behoud en de versterking van de groene kwaliteit van de openbare ruimte. Daarnaast wordt perspectief geboden op een duurzame, herkenbare, volwaardige en toonaangevende bomenstructuur voor de komende 25 jaar.

Het bomenbeleid geeft de hoofdlijnen en randvoorwaarden aan die verder uitgewerkt kunnen worden in een boombeheerplan. Daarnaast wordt houvast geboden bij het consolideren of uitbreiden van de boomstructuur bij gebiedsontwikkeling of herstructurering. Waardevolle bomen(structuren) worden zo beschermd en voor nieuw te planten bomen worden goede omstandigheden gewaarborgd.

Bomen vervullen een hoeveelheid aan functies waarbij de ruimtelijke functie van belang is voor de vormgeving (structuur). Daarnaast vervullen bomen een esthetische, afschermdende, ecologische, recreatieve en historische functie en dragen in belangrijke mate bij aan het economisch functioneren (recreatie & toerisme) van onze gemeente, het welbevinden van onze inwoners en zelfs op de (W.O.Z.-)waarde van onroerend goed.

De functie van de bomen en -structuren in zowel de kernen als buitengebieden is richtinggevend voor het beheer en onderhoud van dit onderdeel van de openbare ruimte. Bomen en boomstructuren zijn medebepalend voor het karakter en herkenbaarheid van de kernen van onze gemeente. Tegelijkertijd draagt het bomenbeleid bij aan de samenhang in de gemeente Wijdmeren als één geheel.

Op basis van de visie kunnen er middelen worden vrijgemaakt om de komende 25 jaar de boomstructuur te kunnen behouden en verder te ontwikkelen.

Voor het aanbrengen en behouden van kwaliteit van het gemeentelijk bomenbestand is het niet enkel van belang dat de boomstructuur op orde is, het is misschien nog wel belangrijker dat de boomstructuur de functie vervult die de men voor ogen heeft.

Om te komen tot een duurzaam kwaliteitgestuurd beheer zullen, ongeacht de functie die wordt vervuld, een aantal inrichtingsvereisten bij ontwerp en inrichting gehanteerd dienen te worden.

Door het vaststellen van boomhoofdstructuren, een (lokaal) Register van Beschermwaardige bomen in combinatie met vastgestelde ontwerp en inrichtingsvereisten (HIOR) wordt een bijdrage geleverd in de ontwikkeling en behoud van een duurzaam boombestand.

Het sturen op het aanbrengen en behouden van de beoogde kwaliteit bij zowel de geregistreerde bomen als boomstructuren zal op termijn resulteren in een afname van het totaal aan gemeentelijke bomen.

Daarnaast zal de herplantnorm, thans 75%, onder druk komen te staan indien ontwerp en inrichtingsvereisten consequent worden nageleefd.

Keuzes gemeenteraad

Met het bomenbeleid Wijdmeren 2011-2035 wordt de basis gelegd voor het bevorderen en in stand houden van het gemeentelijke bomenbestand en behoud en de versterking van de groene kwaliteit van de openbare ruimte. Bij vaststelling van het bomenbeleidsplan zijn tevens een aantal doelstellingen van kracht:

- het geven van richtlijnen voor ontwerp en inrichting van de openbare ruimte en groeiplaatsen in het bijzonder (via het HIOR);
- het uitvoeren van bomeneffectanalyses (BEA) voor inpassing van bestaande beschermwaardige bomen bij ontwerpen en herinrichtingen;
- het vaststellen van bomenstructuurkaarten voor de gemeente en per kern en deze op te nemen in de nieuwe bestemmingsplannen. De Structuurvisie Wijdmeren in ontwikkeling verwijst naar deze bomenstructuren;
- het opstellen van randvoorwaarden voor het beheer van het gemeentelijk bomenbestand,
- het noemen van richtlijnen voor het bestrijden van ziekten en plagen;
- de bomenverordening dereguleren door na instellen lokaal register beschermwaardige bomen in het bomenbeleid te integreren;
- het noemen van criteria om een lokaal register van beschermwaardige bomen en boomstructuren te kunnen opstellen;
- het oprichten van een bomenfonds, waarbij een gelijkmatiger financiering mogelijk is voor een kwalitatief hoogwaardiger bomenbestand;
- het beheer met gerichte boomkeuzes bij aan- of herplant kan komen tot een duurzaam bomenbestand waarvan de gemiddelde leeftijd hoger wordt dan 50 jaar voordat tot vervanging moet worden overgegaan.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de ontwikkeling van de verschillende visies die op het bomenbestand van toepassing zijn weergegeven. In hoofdstuk 3 worden de boomstructuren behandeld en hoofdstuk 4 gaat in op de aspecten van de groeiplaats en de consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. De verantwoordelijkheden van het boombeheer, de omgevingsvergunning en boombescherming worden respectievelijk behandeld in hoofdstukken 5, 6 en 7. Zie paragraaf 1.2 voor de relatie met andere beleidsterreinen met verwijzingen naar betreffende paragrafen.

Hoofdstuk 8 bevat de aanbevelingen, biedt keuzes voor het gemeentebestuur en vormt de basis voor de financiële consequenties van het bomenbeleidsplan van de gemeente Wijdmeren.

Geraadpleegde literatuur en overige bronnen zijn terug te vinden op pagina 26.

INHOUD

COLOFON.....	2
SAMENVATTING.....	3
Keuzes gemeenteraad.....	4
Leeswijzer.....	4
1 INLEIDING.....	6
1.1 Bomenbeleid.....	6
1.2 Relatie andere beleidsterreinen.....	7
2 VISIE.....	8
2.1 Structuur- en groenvisie.....	8
2.2 Ambitie.....	8
2.3 Communicatieplan.....	9
3 BOOMSTRUCTUREN.....	10
3.1 Structuurelementen.....	10
3.3 Hoofdstructuur van bomen.....	12
4 ONTWERP EN INRICHTING.....	13
4.1 Groeiplaats en beschikbare ruimte.....	13
4.2 Duurzaam bomenbestand en consequenties voor inrichting.....	13
4.3 Ondergrondse voorzieningen.....	14
4.4 Sortimentskeuze.....	15
5 BEHEER.....	16
5.1 Zorgplicht.....	16
5.2 Inventarisatie en controle.....	17
5.4 Schade.....	18
5.5 Flora- en faunawet.....	18
6 OMGEVINGSVERGUNNING.....	20
6.1 Vellen van houtopstand.....	20
6.2 Overlast en hinder.....	20
6.3 Herplantplicht.....	20
6.4 Monumentale bomen.....	21
7 BOOMBESCHERMING.....	23
7.1 Boombestemming.....	23
7.2 Bouwvoorschriften.....	23
7.3 Handhaving.....	24
7.4 Bomenfonds.....	24
8 CONSEQUENTIES BOMENBELEID.....	25
8.1 Programma van eisen.....	25
8.2 Kostenraming.....	26
LITERATUUR EN BRONNEN.....	27
Fotoverantwoording.....	28

BIJLAGEN

1. boomwaarden en -functies
2. wegcategoriseringsplan
3. kernen
4. sterkte-zwakteanalyse
5. hoofdstructuur van bomen
6. bebouwde kom Boswet
7. groeiplaats
8. toetsingsschema nieuwe aanplant
9. beheer
10. Flora- en faunawet
11. omgevingsvergunning
12. lijst Landelijk Register van Monumentale Bomen in Wijdmeren
13. behoud onze bomen: 11 vuistregels bij het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van bomen
14. Standaardvoorschriften "Boombescherming op bouwlocaties" gemeente Wijdmeren

1 INLEIDING

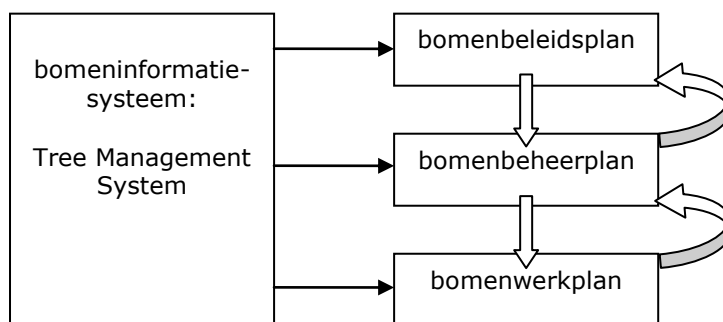
Aanwezigheid van bomen in de woon-, werk- en leefomgeving is vanzelfsprekend. Bomen in parken, tuinen en straten leveren een onmisbare bijdrage aan het groene karakter en aan de leefbaarheid van de dorpen in de gemeente Wijdmeren. Het gebruik van de openbare ruimte is echter sinds de jaren zestig enorm geïntensiveerd. De toename van het aantal claims op de ruimte en werkzaamheden vergroten de kans op beperkte groeiplaatsen en schade aan bomen. Hierdoor is het helaas minder vanzelfsprekend dat bomen in een goede conditie verkeren of dat ze moeten wijken voor bouw, infrastructuur of overlast die omwonenden ervaren.

De gemeente Wijdmeren is ontstaan op 1 januari 2002 uit een fusie van de gemeenten Loosdrecht, 's-Graveland en Nederhorst den Berg. Wijdmeren is een groene gemeente en telt ongeveer elfduizend gemeentelijke bomen. Voor het duurzaam in stand houden en ontwikkelen van dit bomenbestand is een bomenbeleid noodzakelijk. De zorg van bomen begint namelijk op beleidsniveau. Hier start de integrale aanpak voor ontwerp, aanleg en beheer. Dit beleid vormt de basis voor de aanplant en het beheer. Het bomenbeleid staat echter niet op zichzelf, want het is in de eerste plaats een onderdeel van het beheer van de openbare ruimte, net als het openbaar groenbeleid van de gemeente. Het bomenbeleid dient helder en samenhangend te zijn om een goed functionerend bomenbestand duurzaam te kunnen behouden.

1.1 Bomenbeleid

Het totale bomenbeleid wordt vastgelegd in drie plannen: het bomenbeleidsplan (ook wel bomenstructuurplan of bomennota genoemd), het bomenbeheerplan en het bomenwerkplan. Het bomenbeleidsplan geeft beleidsuitspraken weer over het gewenste bomenbestand. Het plan bevat een visie en een toelichtend gedeelte op de bomenstructuur.

Het vastgestelde beleid wordt in een bomenbeheerplan uitgewerkt tot beheer. Hierin wordt aangegeven welke beheermaatregelen noodzakelijk zijn om de gewenste beelden en de gewenste structuur te bereiken en in stand te houden. Aan de hand van het beheerplan kan jaarlijks een bomenwerkplan opgesteld worden. Hier wordt het beleid uitgevoerd (J. Atsma, Beleid en Planvorming, stadsbomen vademecum 1996).

schematische verhouding tussen informatie, bomenbeleid en -beheer

Het beleidsplan geeft een visie op lange termijn (25 jaar) om richting te geven aan de ontwikkeling van het bomenbestand. Het gemeentebestuur zal het plan moeten bekrachtigen als officiële beleidsnota. Zo worden de keuzes in het plan verheven tot officieel gemeentelijk beleid. Bovendien dient het bomenbeleidsplan richtinggevend te worden bij nieuwe beslissingen en keuzes die de openbare ruimte in het algemeen, het openbaar groen en de bomen in het bijzonder aangaan.

1.2 Relatie andere beleidsterreinen

Bomenbeleid heeft vooral betrekking op het werkterrein van de afdeling Beheer Openbare Ruimte, maar er zijn ook raakvlakken met:

- de afdeling Ruimtelijke en Economische Ontwikkelingen (zie hoofdstukken 2, 3 en 4);
 - o milieu (zie paragraaf 4.2 en bijlage 1)
 - o omgevingsvergunningen (zie hoofdstuk 6)
 - o verkeersbeleid (zie paragrafen 3.3, 5.0, en 7.1)
- de afdeling Maatschappelijke en Sociale zaken;
 - o volksgezondheid en jeugdbeleid (zie paragrafen 4.2, 5.1 en bijlage 1).
- de stafafdeling.
 - o toezicht en handhaving (zie paragraaf 4.3 en hoofdstuk 7)
 - o communicatie (zie paragraaf 2.3)

Naast de gemeente zijn ook andere instanties verantwoordelijk voor de openbare ruimte binnen de gemeentegrenzen. De gemeente fungeert binnen haar grondgebied als spil voor de openbare ruimte en dient dus (vanuit een integrale benadering en verantwoordelijkheid) betrokken te zijn bij datgene wat er speelt. Het is daarbij ook van belang om te weten wat er in de naastgelegen gemeenten en in het gewest gebeurt. De bestrijding van de eikenprocessierups of iepziekte zijn voorbeelden waarbij samenwerking met andere (grote) boombeheerders (en risico voor de volksgezondheid) van toepassing zijn (zie paragraaf 5.1), ook om efficiënter te kunnen handelen.

Het beleidsplan heeft raakvlakken met de volgende groen(beleids)documenten en -instrumenten:

- algemene verordening ondergrondse infrastructuur gemeente Wijdmeren (AVOI, 2007 - nieuwe versie in ontwikkeling-) inzake de bescherming van groenvoorzieningen;
- bomenverordening Wijdmeren (2010) inzake de omgevingsvergunning voor het kappen van bomen;
- bomeninventarisatie en uit zorgplicht voorgeschreven visual tree assessment (2010);
- bomenbeheerprogramma's;
- bestemmingsplannen en structuurvisie gemeente Wijdmeren (in ontwikkeling).

2 VISIE

De beschikbaar gestelde middelen worden efficiënt en effectief ingezet om het openbare groen schoon, heel en (sociaal) veilig te houden, waarbij beleid, wet- en regelgeving en vast te stellen beeldkwaliteit richtinggevend zijn in de te leveren service- en dienstverlening. Het openbaar groen is gevarieerd van aard, heeft een redelijk verzorgd aanzien, behoudt zijn kwaliteit door beheer en leidt niet tot sociaal onveilige situaties (programmabegroting 2010).

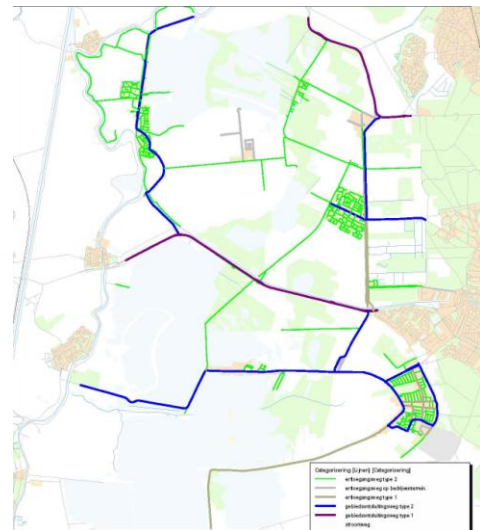
Het bomenbestand blijft kwalitatief in stand en levert geen gevaar op (wettelijke zorgplicht, zie paragraaf 5.1). Het bomenbeleid is een plan met een visie voor de lange termijn. Het is de richtlijn voor een generatie bomen van 25 jaar (dus tot 2035). Natuurlijk is na een reeks van jaren aanpassing op de dan geldende omstandigheden nodig. De op het bomenbeleid te baseren boombeheerplannen (5 à 10 jaar) en werkplannen (jaarlijks) zijn voor kortere perioden.

2.1 Structuur- en groenvisie

Met de inwerkingtreding (1 juli 2008) van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) moet de gemeente Wijdmeren het ruimtelijk beleid verplicht vastleggen in een gemeentelijke structuurvisie. Groene structuur- en kwaliteitsbelangen kunnen noodzakelijke randvoorwaarden stellen aan de leefbaarheid van onze woon- en werkomgeving. Op Europees niveau is er een groen netwerk van verbindingzones, Natura 2000 genaamd, op nationaal niveau de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en op provinciaal en gemeentelijk niveau behoren deze randvoorwaarden te zijn uitgewerkt in structuurplannen.

De structuurvisie is het richtinggevende beleidsdocument op lokaal niveau waarin duidelijk wordt welk ruimtelijk beleid de gemeente nastreeft. Het beleid wordt vervolgens vastgelegd in een bestemmingsplan met regels voor de bestemming en het gebruik van grond en gebouwen. Bestemmingsplannen die na de structuurvisie worden opgesteld, zijn derhalve geënt op de visie. De uiteindelijke besluitvorming zal plaatsvinden in 2011. Dan is de structuurvisie een belangrijke onderligger voor exploitatieplannen (raadsvoorstel 11 mei 2010).

Om structuur te ontwikkelen is visie nodig en voor realisatie en behoud is beleid nodig. De gemeente Wijdmeren heeft anno 2010 een structuurvisie in ontwikkeling die als onderligger voor het bomenstructuurplan (bomenbeleid) kan dienen. Wel is er in 2007 een concept wegcategoriseringsplan opgesteld, waarbij het advies van dit plan als structurelement beschouwd kan worden (zie nevenstaande illustratie en bijlage 2).

2.2 Ambitie

De gemeente wil speciale aandacht (verankering) in het bomenbeleidsplan voor beschermwaardige bomen, waaronder ook particuliere bomen, herdenkingsbomen en (groepen van) bomen in belangrijke hoofdstructuren. Om deze bomen te beschermen en te behouden zijn speciale maatregelen nodig.

Bomen vervullen diverse functies waarbij de ruimtelijke functie van belang is voor de vormgeving (structuur). Daarnaast vervullen bomen een esthetische, afschermdende, ecologische, recreatieve, en/of cultuurhistorische functie. Ze dragen in belangrijke mate bij aan het economisch functioneren van onze op recreatie en toerisme georiënteerde gemeente, het welbevinden van onze bewoners en zelfs op de W.O.Z.-waarde van het onroerend goed. Recreatie en toerisme vormt niet voor niets speerpunt in het collegeprogramma 2011-2014.

De functie van bomen en bomenstructuren in de kernen en de verbindende gebieden daarbuiten is richtinggevend voor het beheer en onderhoud van dit onderdeel van de openbare ruimte. Bomen en bomenstructuren zijn mede bepalend voor de herkenbaarheid van de kernen in onze gemeente en zorgen voor de samenhang van de gemeente Wijdmeren als één geheel.

De Visie vertaalt zich in ambities voor een duurzaam bomenbestand. Ambities voor het bomenbeleid zijn:

1. het behouden en versterken van de groene hoofdstructuur;
2. het veiligstellen van voldoende ruimte voor bomen bij ontwikkeling en herinrichting;
 - a. het sortiment afstemmen op de groeiplaats zoals het toepassen van boomsoorten die bestand zijn tegen een hoge grondwaterstand en een beperkte bodemkwaliteit ("juiste boom op de juiste plaats"),
 - b. het afstemmen van de boomgrootte en het aantal bomen voor realisatie van een optimale kwaliteit van de beschikbare ruimte (HIOR),
 - c. het stimuleren van grootschalig en robuust groen in duurzame structuren,
 - d. het verminderen of inperken van de impact van ziekten en plagen waaronder het toepassen van breed sortiment,
3. het stellen van kwaliteit boven kwantiteit wat tegelijkertijd in beschermwaardige bomenstructuren niet ten koste mag gaan van de totale hoeveelheid (toekomstige) kroonprojectie (bedekkingsgraad boomkronen) of kroonvolume (beeldkwaliteit),
4. het opstellen van een lokaal register beschermwaardige bomen en dereguleren van het kapverbod voor overige bomen,
5. het coördineren van het beheer van lanen met meerdere eigenaren waarvan de gemeente een deel in eigendom heeft om de ambities ook in deze structuren te kunnen waarborgen,
6. het opstellen van een bomenbeheerplan (2012-2020) en
7. het opstellen van een bomenwerkplan (2012, 2013, etc.).

Het realiseren van het bomenbeleid staat of valt echter bij het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de komende 25 jaar de bomenstructuur te kunnen behouden en verder te ontwikkelen. Dat begint bij inhalen achterstallig onderhoud en vervolgens uitvoeren van het bomenbeleidsplan.

De huidige actiepunten uit de programmabegroting van de gemeente zijn:

- een beheersysteem zal worden voorzien van de benodigde specifieke onderhoud- en financiële gegevens,
- het uitvoeren van het (vast te stellen) bomenbeleid,
- een verdere uitwerking van het groenbeleidsplan en
- het ontwikkelen van een handboek inrichting openbare ruimte en beeldkwaliteitscatalogus.

Het herschikken van taken door formatie ontwikkelingen bij wijkbeheer zal richtinggevend zijn in de te leveren kwaliteit en kwantiteit en benodigde middelen met betrekking tot het openbaar groen. Lopende dit traject is tot 2010 het onderhoud aangepakt op de wijze zoals het tot op heden is gedaan, voornamelijk met de eigen medewerkers..

Daarna streeft de gemeente op een meer planmatige wijze in regie en ingegeven door het bomenbeleidsplan te kunnen gaan werken vanaf de programmabegroting 2012. Het bomenbeleidsplan dient het kader te scheppen voor een structureel, gezond, veilig en technisch goed bomenbestand van de gemeente Wijdmeren.

Het beheer van de gemeente is van eigen uitvoering overgegaan in het voeren van regie over onderhoud en uitvoering van werken door derden. Dit geeft een controlevorm waarbij het ook in regie zo veel mogelijk overlastsituaties voorkomt en verhelpt (zie hoofdstuk 5).

2.3 Communicatieplan

Om draagvlak te verkrijgen voor een duurzaam bomenbeleid (zie paragraaf 4.2), zal het communicatieplan tot doel moeten hebben in-, en externen te informeren over het "nut en noodzaak" (effect) van het Bomenbeleid Wijdmeren 2011-2035". Daarnaast is het bij te treffen maatregelen aan te bevelen ruim vooraf te communiceren, om doorloop van projecten en werken niet in de weg te staan.

3 BOOMSTRUCTUREN

"De plassen, polders, bossen en de Vecht zijn kenmerkende elementen in de leefomgeving van Wijdmeren. Er zijn vele elementen met een hoge cultuurhistorische waarde, zoals de landgoederen van 's-Graveland met hun unieke verkaveling, kasteel Nederhorst, fort Hinderdam, kasteelmuseum Sypesteyn, landgoed Eikenrode, de beschermde dorpsgezichten van 's-Graveland en Nederhorst den Berg, diverse kerken en vele (rijks)monumenten en andere beeldbepalende gebouwen. Ook het landschap vertegenwoordigt belangrijke cultuurhistorische waarden, zoals de Loosdrechtse en Ankeveense plassen, Wijde Blik, de Vecht, de Horstermeerpolder en de Spiegel- en Blijkpolderplas. De grootste natuurbeherende organisatie – de Vereniging Natuurmonumenten – is ook de grootste private grondeigenaar in Wijdmeren." (visiedocument: Blik op Wijdmeren, 2003).

3.1 Structuurelementen

Groene hoofdstructuren volgen doorgaans andere elementen, namelijk de wegenstructuur van de provincie (N201, N236, N403 en N523), de blauwe hoofdstructuur (De Vecht, Hilversums kanaal, 's-Gravelandse Vaart en de plassen) en de gemeentelijke hoofdstructuur van wegen (ontsluitingswegen). Bomen hebben een sterke ruimtelijke werking vanwege hun hoogte, ze zijn sfeerbepalend en daarmee de belangrijkste groenelementen in de bebouwde kom. Het koppelen of verbinden van boomstructuren kan van belang zijn om het karakter van de kernen te versterken. Boomstructuren kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid van een kern, het visueel scheiden van kernen en objecten en het behoud van een eigen identiteit. Het verbinden van boomstructuren kan bovendien de natuurwaarde verhogen, waarbij bomen de dragers zijn van een ecologische verbindingzone.

De bomen van de gemeente en het openbare groen bevinden zich vooral in de bebouwde kernen en langs de verbindende wegen. In de gemeente Wijdmeren zijn veel meer bomen te vinden in verschillende structuren -die voor een groot deel niet gemeentelijk beheer zijn, zoals:

- lanen, straten en pleinen
- begraafplaatsen, groenstroken en bosplantsoenen
- landgoederen, bossen, struwelen of (natte) natuurgebieden

Kenmerken van het groen en de bomen zijn per kern beschreven in bijlage 3 en een vergelijking van de groene structuren in de gemeente is terug de sterkte-zwakte analyse in bijlage 4.

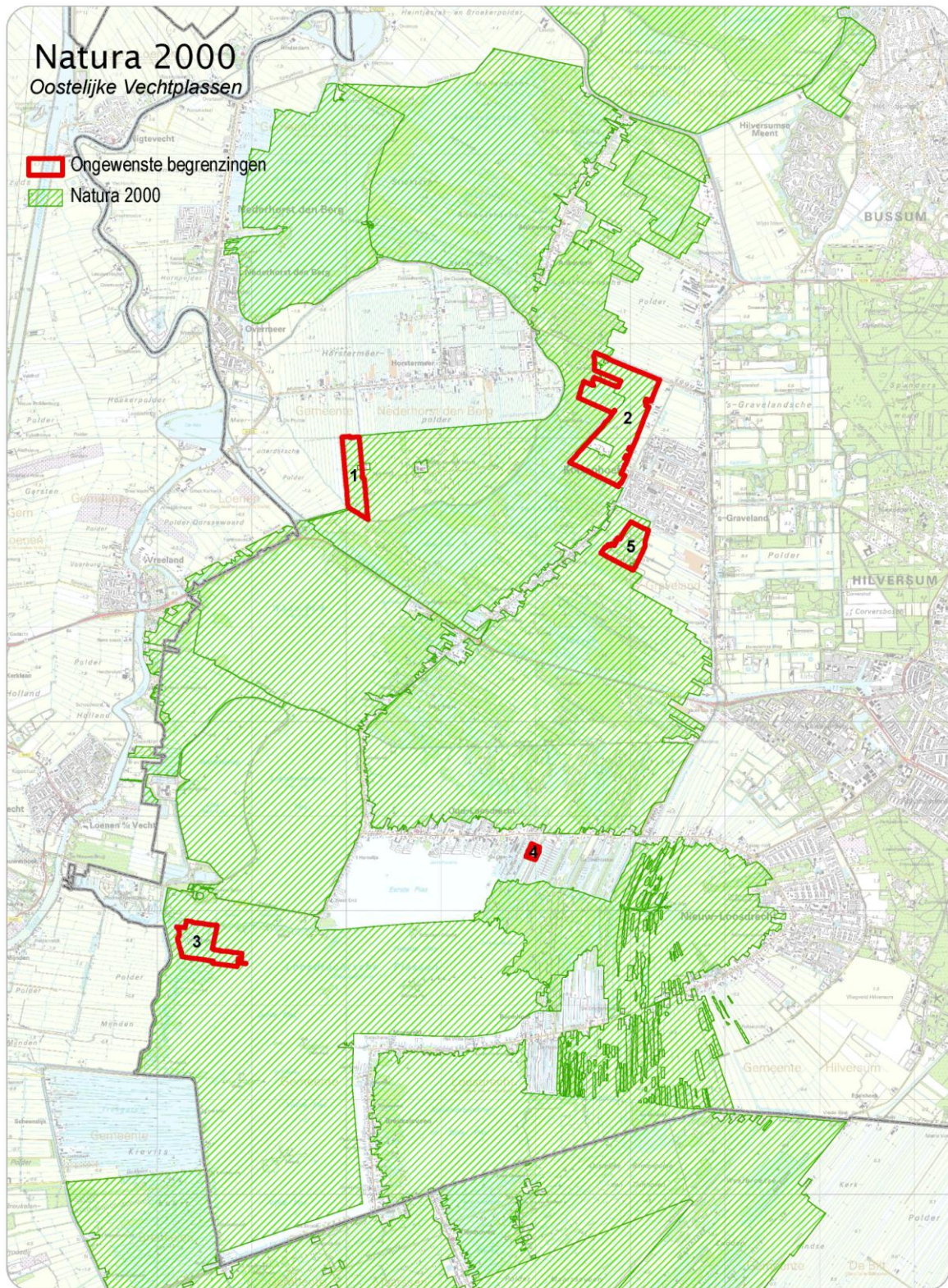
In het kader van het bomenbeleid volgt de gemeentelijke hoofdstructuur van bomen de hoofdwegen, de ontsluitingswegen en de blauwe hoofdstructuur. De grote elementen zoals de parkbossen te 's-Graveland en moerasbossen van de Ankeveense-, Kortenhoefse- en Loosdrechtse plassen die onderdeel zijn van de ecologische hoofdstructuur (EHS) behoren niet tot de gemeentelijke structuur (zie paragraaf 3.3). Wel worden de doorlopende boomstructuren zoals lanen tot de hoofdstructuur van bomen gerekend (zie de hoofdstructuur per kern in bijlage 5). De sub hoofdstructuur van bomen omvat daarmee de overige, kleinere boomstructuren en individuele bomen in bijvoorbeeld woonwijken en zal in dit beleidsplan niet nader worden omschreven. De gemeentelijke hoofdstructuur van bomen ligt per definitie binnen de bebouwde kom in het kader van de Boswet (zie bijlage 6).

De hoofdstructuur van bomen bestaat uit herkenbare linten zoals lanen, parken en plantsoenen en bevat hoofdzakelijk bomen van de 1^e grootte. Van de term boomgrootte bestaat de volgende algemeen geaccepteerde onderverdeling gezien na 20 jaar groei:

- 1^e grootte: bomen worden hoger dan 12 m
1+: bomen worden hoger dan 18 m
- 2^e grootte: bomen tussen de 6 en 12 m
- 3^e grootte: bomen kleiner dan 6 m

Deze bomen groeien allemaal nog door tot ze hun volwassen hoogte bereiken van 9 tot wel 40 m. Aangezien de spreiding bij bomen hoger dan 12 m erg groot is, wordt boombeheerprogramma's boomgrootte 1+ gehanteerd voor bomen die beduidend hoger dan 18 m worden. Deze klasse is toegevoegd aan de standaard verdeling omdat deze boomgrootte consequenties heeft voor het beheer qua onderhoud en beeldbestek (kroonvolume).

3.2 Natura 2000 gebied

0 1 2 Km.
Bron: Provincie Noord-Holland

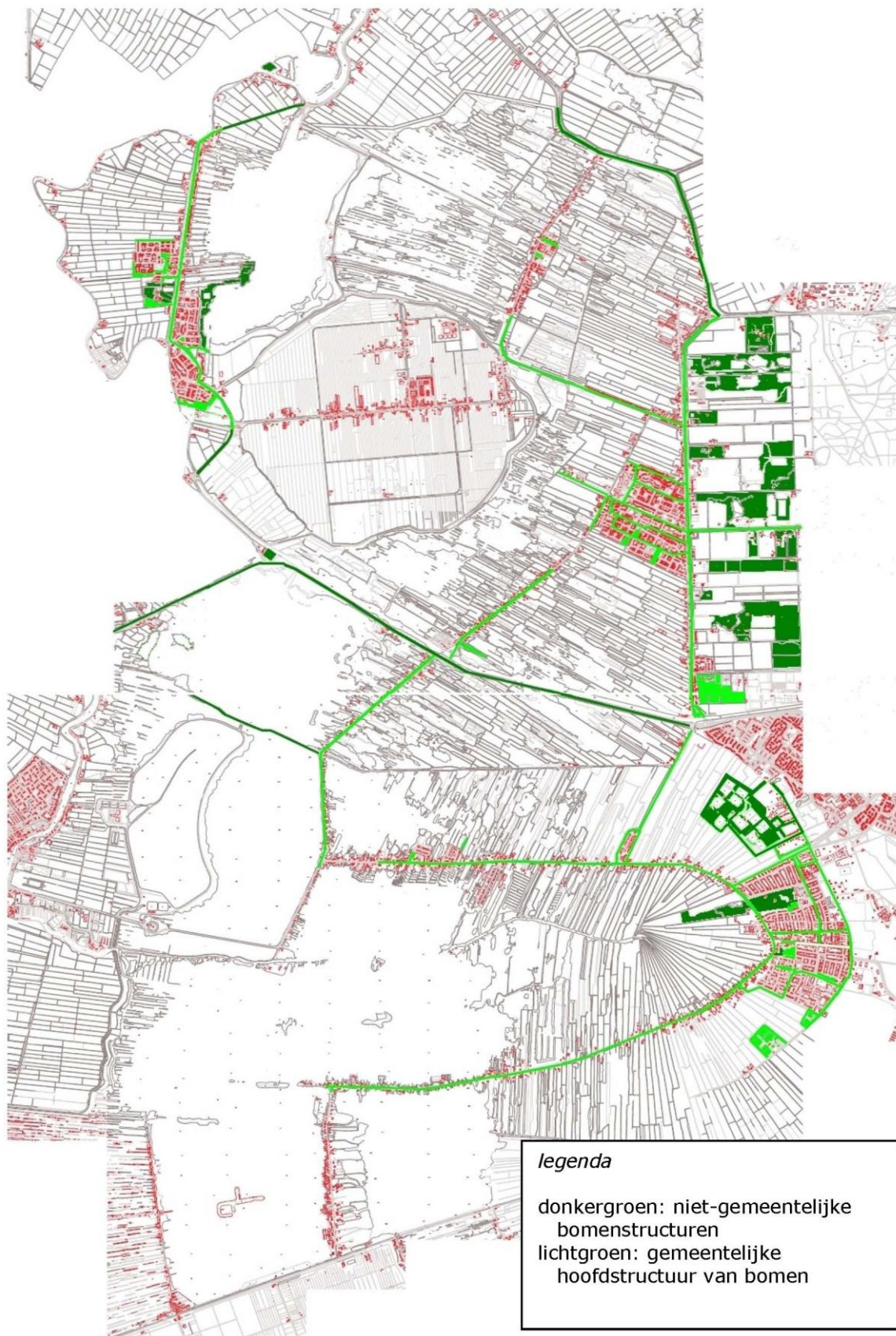

 Provincie Noord-Holland
Sector Kennis en Beleidsevaluatie

Datum: 22-03-2010
Copyright: Kadaster
Formaat: A4
Projectnr.: 1787

3.3 Hoofdstructuur van bomen

4 ONTWERP EN INRICHTING

Het gebruik van de openbare ruimte is sinds de jaren 1960 enorm geïntensiveerd. Zowel boven- als ondergronds blijft er steeds minder ruimte over voor bomen. Voorbeelden zijn een hogere verkeersdruk en een toename van het aantal ondergrondse voorzieningen. Om in de huidige tijd goede groeiomstandigheden voor bomen te bewerkstelligen, moet obstakelvrije ruimte worden geclaimd via o.m. het bestemmingsplan.

Ook op beleidsniveau moeten integraal keuzes gemaakt worden over de groeiplaats. Op de tekentafel kunnen veel problemen voorkomen of juist veroorzaakt worden als niet beheerbewust is ontworpen en uitgevoerd. Een boom is meer dan het groene bolletje op een stokje op de maquette of de cirkel met stip op de plattegrond. Te vaak wordt bij aanplant gedacht dat de boom aan een flink plantgat voldoende heeft. Het milieu waarin de boom moet gedijen omvat echter meer.

4.1 Groeiplaats en beschikbare ruimte

Voor het aanbrengen en behouden van kwaliteit van het gemeentelijk bomenbestand is het niet enkel van belang dat de boomstructuur op orde is, het is misschien nog wel belangrijker dat de boomstructuur de functie vervult die de men voor ogen heeft.

Om te komen tot een duurzaam kwaliteitgestuurd beheer zullen, ongeacht de functie die wordt vervuld, een aantal inrichtingsvereisten bij ontwerp en inrichting gehanteerd dienen te worden.

Een aantal inrichtingsvereisten zijn:

- Voldoende ondergrondse ruimte. Optimale afmetingen voor plantplaatsen zien er als volgt uit:
 - 1e grootte (>12m) 25m³;
 - 2e grootte (tot 12m) 16m³;
 - 3e grootte (tot 6m) 9m³.
- Groeiplaatsverbetering toepassen;
- Houdt rekening met sociale- en verkeersveiligheid. Voorkom onoverzichtelijke situaties en onveilig gevoel door te dichte begroeiing;
- Maatregelen voor een optimale waterhuishouding toepassen;
- Voldoende afstand tot gevels en objecten zoals lichtmasten bovengronds;
- Voldoende afstand tot kabels en leiding ondergronds;
- Voorkomen dat bomen al het licht uit particuliere tuinen wegnemen;
- Houdt bij de (integrale) inrichting rekening met het toekomstige beheer.

4.2 Duurzaam bomenbestand en consequenties voor inrichting

De inrichting van de groeiplaats is dus zeer bepalend voor de toekomstverwachting van een boom. Uiteraard zijn allerlei kunstmatige ingrepen mogelijk die de lucht- en vochthuishouding op peil kunnen houden, maar tijdens het ontwerp van een groeiplaats is het kostenefficiënter uit te gaan van een ruime, natuurlijke inrichting zonder verharding, kabels en leidingen en met een natuurlijke kringloop, niet verdicht en niet in een grasveld. Een boom in een dergelijke groeiplaats verkeert in een goede conditie en vertoont betere groei met als gevolg minder dood hout vorming, minder overlast als gevolg van ziekten en plagen, minder noodzakelijk onderhoud (zie paragraaf 5.1) en een fraaier beeld.

De voorkeur ligt bij minder bomen met een ruime groeiplaats in plaats van veel bomen met een beperkte groeiplaats. Bovendien, goed functionerende bomen voldoen eerder aan het gewenste eindbeeld waardoor bij een ruimere plantafstand in een straat op termijn tot een groter volume aan blad leidt, dan een hoger aantal boomstammen met beperkingen. Bomen van de 1^e grootte (of 1+) moeten niet langer in een trottoir worden aangeplant en waar mogelijk zouden verharding en gras uit de groeiplaatsen van bomen moeten verdwijnen zodat de natuurlijke kringloop, waaronder het bodemleven kan functioneren.

Bijkomende voordelen van goede en ruime groeiplaatsen zijn een hoger waterbergend vermogen, minder onderhoud aan verharding (onder andere vanwege minder opdruk door wortels), meer verkoeling en een hogere WOZ-waarde (zie bijlage 1). Deze voordelen hebben raakvlakken met andere beleidsterreinen. Bomen moeten tijdens een integrale ontwerpfase in een groter perspectief worden gezien. Bomen kunnen zo kosten besparen op andere beleidsterreinen.

*"In hoofdstuk 6 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) wordt het juridische kader voor gebiedsontwikkeling geregeld. In artikel 6.13 lid 2 Wro zijn de eisen van een **exploitatieplan** opgenomen. Hier staat dat een exploitatieplan naast andere onderwerpen eisen kan bevatten inzake het inrichten van de openbare ruimte. Dit is praktisch van belang, omdat op grond van dit artikel de groene inrichting van een locatie een verplicht onderdeel kan zijn van een exploitatieplan dat door ontwikkelaars of eigenaren moet worden betaald. Dit betekent dat de inrichting met bomen en groen een dwingend onderdeel van een goed exploitatieplan kan zijn. De groene inrichting hoeft dus geen verhandelbare sluitpost meer te zijn, maar kan vooraf duidelijk afgesproken worden en de kosten van de groene inrichting worden aan eigenaren/ontwikkelaars verplicht opgelegd."* (B.M. Visser, Bomen en Wet. Bomenstichting, 2009).

Tijdens de integrale ontwerpfase of in het geval van herinrichtingen zal aan de hand van de beschikbare ruimte, de mate van verharding, kabels & leidingen en de bodemkwaliteit moeten blijken hoe geschikt de groeiplaats is voor nieuwe aanplant van bomen. In woonstraten is er veelal geen ruimte voor het (her)planten van straatbomen. Dat doen we dan ook niet.

In vele gevallen zal bodem- en grondonderzoek de geschiktheid van een locatie kunnen uitwijzen. Is ondanks bepaalde beperkingen toch noodzaak voor boomaanplant, dan kunnen gebruik van de juiste boomsoorten, aangepaste groeiplaatsinrichting of aanpassingen aan het ontwerp noodzakelijk zijn om nieuwe aanplant duurzaam in stand te kunnen houden. Zie het toetsingsschema voor nieuwe aanplant in bijlage 8. Voor de stappen 8, 10, 11 en 12 in deze bijlage is afstemming met de andere uitvoerende instanties noodzakelijk, vooral als er verharding wordt aangelegd.

"Voor een nieuw ontwerp (wijziging van een bestaande inrichting) is het een goede methode eerst de in het plangebied aanwezige groenwaarden, waaronder de bomen, te inventariseren en vervolgens een lijst van te behouden bomen op te stellen. Vooral bij grote nieuwbouwprojecten is het van belang dat bij ontwerp en uitvoering een bomenspecialist aanwezig is die het gehele proces van ontwerp, bijstelling van plannen en uitvoering begeleidt en waar nodig de plannen kan (laten) bijstellen ten behoeve van het duurzaam behoud van de boom. Een bomeneffectanalyse (BEA) beoogt vooraf de effecten van bouw of aanleg op bomen in beeld te brengen en geeft handvatten om deze effecten tot een minimum te beperken." (B.M. Visser, Bomen en Wet. Bomenstichting, 2009). Zie bijlage 9 en de Bomenverordening Gemeente Wijdmeren voor een toelichting.

4.3 Ondergrondse voorzieningen

Kabels en leidingen vormen een belangrijke beperking van de ondergrondse groeiruimte voor de boom. Riolering, waterleiding, telecommunicatie en gasleidingen zijn enkele voorbeelden hiervan. Er zijn dus vele belanghebbenden bij de ondergrondse voorzieningen.

Volgens de Telecommunicatiewet moet in beginsel de aanleg van kabels moet worden gedoogd, behoudens ieders recht op schadevergoeding. Wel kan een gemeente bij Telecommunicatieverordening e.d. nadere voorschriften stellen voor het te volgen traject en de wijze van uitvoering van de aanlegwerkzaamheden. Voorheen mocht de aanlegger volgens de Telecomwet enige hinderlijke boomwortels verwijderen. Nieuwe uitspraken van verschillende rechtbanken stellen echter dat aanwezige beplantingen zoveel mogelijk moeten worden gespaard en dat de kabels of leidingen door middel van gestuurd boren onder boomwortels moeten worden doorgeleid of omgelegd. In de gemeente Wijdmeren is de nu nog de oude Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) uit 2007 van toepassing, waarbij artikel 7 de mogelijkheid biedt groenvoorzieningen te beschermen. Een nieuwe AVOI is in ontwikkeling.

Indien de gemeente vaker gebruik wil maken van haar recht de schade aan gemeentelijke bomen te verhalen op het nutsbedrijf (zie ook paragraaf 5.4 en hoofdstuk 7) dient te worden aangetoond dat er schade is toegebracht. Hiervoor is een beoordeling van de bomen voor en na de uitvoer van werkzaamheden noodzakelijk, evenals het toezicht op de werkwijze bij de uitvoer (zie hoofdst. 7).

Bij ontwerp van nieuwbouw of herinrichting is het zeer wenselijk dat er goed overwogen wordt waar nieuwe kabels en leidingen gesitueerd worden in een kaart ondergrondse infrastructuur. Het gescheiden houden van kabels en leidingen en de groeiplaatsen van bomen voorkomt toekomstige problemen. Andere mogelijkheden, zoals het gebruik van kabelgoten of anti-wortelschermen, kunnen ook worden toegepast in krappe situaties.

4.4 Sortimentskeuze

Bomen kunnen op verschillende manieren in categorieën worden ondergebracht, waarbij de indeling naar leeftijd, grootte, vorm of verschillende sierwaarden en duurzame inkoop de belangrijkste zijn. In de praktijk werd er nauwelijks gekeken naar de leeftijd die bomen kunnen behalen in bebouwd gebied omdat veel bomen geen hoge leeftijd behaalden. Dat is nu wel uitgangspunt van beleid, met de juiste boom op de juiste plaats. Zoals in de voorgaande paragrafen is geschetst, vormt de kwaliteit van de beschikbare ruimte het uitgangspunt waarop boomgrootte en plantafstand dienen te worden afgestemd. In bepaalde situaties kan met behulp een integrale benadering en een grotere plantafstand het eindbeeld van goede volwassen bomen wel bereikt worden (> 50 jaar).

De hele gemeente heeft te maken met kwel van grondwater vanaf het hoger gelegen Gooi. Grote delen van Wijdmeren hebben een (zeer) hoge grondwaterstand (Overmeer). Zowel het water als de bodem zijn zuur tot zeer zuur. Hiervoor gevoelige boomsoorten zijn onbruikbaar gebleken. Er zijn diverse soorten en cultivars beschikbaar die minder gevoelig zijn en toepassing van hier van nature voorkomende soorten zoals essen en iepen is daarom aan te bevelen.

Op andere locaties (met verstoorde of opgebrachte gronden in de bebouwde kom) is de keuze voor streekeigen of exotische soorten in principe vrij, maar de ecologische voorkeur ligt uiteraard bij boomsoorten die zijn aangepast aan de (zure) bodemkwaliteit en de slechte gronden (zoals de ijzeroerbank in Loosdrecht). De keuze is voornamelijk afhankelijk van groeiplaatsomstandigheden, een goede inpassing in stedenbouwkundig opzicht (zie ook bijlage 8) en de beoogde functies van bomen (zie bijlage 1). Uitzondering hierop is de voorkeur om bij historische kernen (beschermde dorpsgezichten) en andere cultuurhistorische elementen streekeigen soorten toe te passen. Diversiteit is wel noodzakelijk om verspreiding en intensiteit van ziekten en plagen te beperken (zie paragrafen 5.1 en 5.2). De keuzes voor soorten dient in het te ontwikkelen bomenbeheerplan te worden uitgewerkt.

De rijksoverheid heeft als doelstelling dat de overheid bomen duurzaam inkopen. De norm die werd gesteld, is dat in 2015 75% van het kweekgoed duurzaam wordt ingekocht. Er is nog volop discussie wat wel en wat niet aan de norm voldoet en controleerbaar gemaakt.

In Wijdmeren wordt de huidige normdoelstelling (van 2010) al gehaald, omdat de kwekerijen die onze bomen leveren hier grotendeels aan voldoen. Ook onze eisen voor gunning op kwaliteit in plaats van prijs geven meer kansen aan leveranciers van duurzame bomen. Zo worden op de langere termijn al problemen voorkomen; 'goedkoop is duurkoop'. De norm moet nog wel als standaardeis worden meegenomen om het meetbaar te maken. Hiermee gaat gewerkt worden zodra er een goede standaardomschrijving voor is.

5 BEHEER

Met bomen in de gemeente worden de bomen bedoeld die in eigendom zijn van de gemeente Wijdmeren. Ook de provincie Noord-Holland, de gemeente Hilversum, het Rijk, de vereniging Natuurmonumenten, particulieren en bedrijven zijn boomeigenaren binnen de gemeentegrenzen. Deze bomen worden niet opgenomen in het beheer van de gemeente omdat de wettelijke zorgplicht in de zin van artikel 6:162 lid 2 Burgerlijk Wetboek (BW) alleen voor eigenaren van toepassing is.

Om de gewenste boomstructuur te bereiken en te behouden is een goed boombeheersplan noodzakelijk. Door dit te baseren op een kwaliteitgestuurd beheersysteem is communicatie over de gewenste kwaliteit duidelijker en is inzicht te geven in de benodigde budgetten.

Een boombeheersplan is de uitwerking van het boomebeleid. In dit plan worden de onderhoudsniveaus voor de boomstructuren weergegeven en de bijhorende werkpakketten.

Bij het aangeven van deze onderhoudsniveaus kan gebruik gemaakt worden van een landelijke standaard ontwikkeld door de C.R.O.W. (Stichting Centrum voor Regelgeving en Onderzoek Grond-, Water- en Wegenbouw en Verkeertechniek). Deze beeldkwaliteitsniveaus (A+, A, B, C, D) zijn bijvoorbeeld intensief, basis en extensief. Aan de hand van deze beeldkwaliteitsniveaus zijn beheerbudgetten in diverse scenario's te berekenen en gereed te maken voor aanbestedingen.

5.1 Zorgplicht

Na de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek is iedere boomeigenaar verantwoordelijk voor zijn bomen. De boomeigenaar heeft algemene zorgplicht gekregen. Zorgplicht houdt in dat er regelmatig boomveiligheidscontroles en onderhoud wordt gepleegd. Op basis van rechterlijke uitspraken onderscheiden we de volgende drie typen:

- Algemene zorgplicht, verplichting om bomen regelmatig en systematisch op deskundige wijze te (laten) beoordelen en op basis daarvan zo nodig actie te ondernemen;
- Verhoogde zorgplicht, verplichting om bomen op locaties met verhoogde gevaarstelling (pleinen, winkelcentra, speelplaatsen etc.) tenminste 1 keer per jaar te laten controleren.
- Onderzoeksplicht, geldt voor bomen waarbij uitwendige gebreken of symptomen voor verborgen gebreken zijn vastgesteld, die een potentieel risico kunnen betekenen. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de aard en ernst van die gebreken is en welke maatregelen noodzakelijk zijn.

Om aan deze wettelijke verplichting te voldoen, worden alle gemeentelijke bomen periodiek aan boomveiligheidscontrole onderworpen via de methodiek Visual Tree Assessment (VTA). De rapportage van deze inspectie geeft aan welk maatregelenpakket aan de gemeentelijke bomen moet worden uitgevoerd om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht. (zie bijlage 9).

Bij ziekten en plagen is altijd sprake van een verhoogde zorgplicht en eventueel onderzoeksplicht. In het bomenbeheersplan dienen de relevante aantastingen in kaart te worden gebracht en maatregelen voorgesteld, zodat de jaarlijkse kosten in het jaarlijkse bomenwerkplan inzichtelijk worden gemaakt. Het beeld zal in ieder volgend werkplan moeten worden bijgesteld.

Er zijn enkele in het oog springende plagen die dit illustreren. Zo is voor de iepziekte een convenant met de Provincie Noord-Holland in voorbereiding, bedoeld om in de hele provincie deze ziekte sterk terug te dringen. Bij andere ziekten en plagen dient actief samengewerkt te worden (inventarisatie en bestrijding) met andere beheerders van grote boombestanden zoals de vereniging Natuurmonumenten, de provincie Noord-Holland, de regiogemeenten of de gemeente Hilversum.

De **eikenprocessierups** is een plaag die op grotere schaal in de gemeente voor komt en een gevaar voor de volksgezondheid kan vormen. De rechtbank Roermond oordeelde op 18 juni 2008 over de aansprakelijkheid van een gemeente over de overlast van eikenprocessierupsen. De rechtbank stelt dat de gemeente een zorgplicht heeft inzake het treffen van voorzorgsmaatregelen om overlast van de eikenprocessierups te voorkomen of te beperken, nu deze rups gevaar voor de volksgezondheid kan opleveren. Welke voorzorgsmaatregelen men moet nemen is aan de gemeente, mits de keuze voor deze maatregelen zorgvuldig geschiedt.

5.2 Inventarisatie en controle

De in april 2010 uitgevoerde inventarisatie en keuring (schouw of inspectie) van de gemeentelijke bomen is een belangrijk onderdeel om het bomenbeleidsplan op te kunnen stellen. Uit de inventarisatie blijkt naast een vaststelling van het aantal bomen of (en welke) gebreken relevant en mogelijk gebiedsgebonden zijn. Zo ontstaat een beeld van relevante problemen die in het bomenbeleidsplan kunnen worden benoemd zodat richtlijnen kunnen worden opgesteld om deze problemen het hoofd te bieden.

In 's-Graveland zijn de lanen langs de openbare weg deels in eigendom van de gemeente, het Rijk, Natuurmonumenten en verschillende particulieren. Ook in dergelijke gevallen zijn de bomen in eigendom van derden niet opgenomen, tenzij de bomen zijn opgenomen in een beheerovereenkomst zoals aan het Zuidereinde o.a. voor Trompenburg.

Tijdens de inventarisatie van 2010 in de gemeente Wijdmeren zijn 11.034 bomen in kaart gebracht. Het aantal bomen per inwoner is daarmee 0,5 (~11/23,5). Dit aandeel kan worden gezien als boomnorm*. In het boombeheerprogramma TMS een groot aantal parameters opgenomen die nodig zijn om het boombeheer te kunnen sturen, indien en een goede revisie bij uitgevoerde werkzaamheden is. Alle bomen zijn VTA-gekeurd en gebreken in beeld gebracht.

Uit de inventarisatie blijkt dat het bomenbestand van de gemeente voor de helft uit essen, eiken, (knot)wilgen en lindes bestaat. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de inventarisatie waarin het bomenbestand is verdeeld in leeftijdscategorieën (op basis van geschatte leeftijden en bouw- jaren) gerelateerd aan de toekomstverwachting (levensverwachting). Hieruit blijkt dat 46% van de bomen in de gemeente jonger is dan 30 jaar na aanplant en een klein deel (5%) ouder is dan 50 jaar. Het overgrote deel van de bomen is 20 tot 50 jaar oud en heeft in deze begeleidingsfase een intensieve snoeizorg nodig.

Op basis van de leeftijdverdeling zijn de onderhoudsregimes bij benadering als volgt:

- jeugdsnoei bij 15% van het bomenbestand,
- 45% begeleidings snoei,
- 20% gebruik snoei en
- 20% volwassen snoei.

*kwiteit bomenbestand in de gemeente Wijdmeren
(resultaat uit TMS: VTA 2010)*

Leeftijdverdeling (jaren)	Toekomstverwachting		
	< 10 jaar	> 10 jaar	totaal
< 20			1.686 (15%)
20 - 29	310 (6%)	4.809	3.433 (31%)
30 - 39	173 (6%)	2.908	3.081 (28%)
40 - 49	105 (5%)	2.204	2.309 (21%)
50 - 69			421 (4%)
> 70	42 (8%)	483	104 (1%)
Totaal	630 (6%)	10.406	11.034

Als gevolg van conditieverlies of aantastingen wordt geschat dat ca. 6% van het totale bomenbestand een matige of slechte toekomstverwachting heeft (minder dan 10 jaar). De verwachting is derhalve dat tenminste 6% van het huidige bomenbestand binnen 10 jaar verwijderd moet worden. Alleen voor bomen in duurzame boomstructuren dient de noodzakelijke inboet in de jaarlijkse werkplannen te worden opgenomen. Andere bomen worden alleen nieuw aangeplant op duurzame locaties conform juiste boom op juiste plaats, anders niet. Ook zullen 2 tot 4% van de bomen verdwijnen ten gevolge van ziekten, aantastingen, aanrijdingen of reconstructies in de openbare ruimte.

In de jaren vanaf 1970 zijn er in een relatief korte tijd veel woningen gebouwd. Groen en bomen waren een belangrijke aankledingsfactor en zo zijn er in een korte periode veel bomen aangeplant, zonder goed rekening te houden met de eisen die een boom stelt aan zijn omgeving. Veel bomen

* Het Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw van de regio Leiden hanteert een boomnorm van 0,9.

staan in trottoirs waardoor de levensverwachting veelal beperkt is (zie paragraaf 4.1) of ze staan veel te dicht opeen om gezond volwassen te kunnen worden. Sterk uitdunnen of volledig verwijderen is hier aan de orde.

Veel bomen van dezelfde generaties, moeten op termijn of in een investeringsprogramma voor de komende tien jaar op grote schaal verwijderd worden. Het gaat om ongeveer 2500 van de 11.000 bomen. Hier vindt geen herplant voor plaats. Maar in het eindbeeld waar bomen wel gehandhaafd kunnen worden zal beter zijn, omdat bomen echt volwassen kunnen worden en hun volle pracht ontplooiën, zonder overmatig en verminkend onderhoud.

Inmiddels goed opgroeiende particuliere bomen in tuinen zullen het straatbeeld van de gemeente-bomen die niet te handhaven en niet te vervangen zijn moeten overnemen.

5.4 Schade

"Is er in een concreet geval schade aan een dergelijke straatboom veroorzaakt, dan wil de openbare eigenaar ook zijn verlies in omlooptijd door beschadiging, dan wel volledig verlies van de boom financieel vergoed zien en wordt de schade aan de boom verhaald op de schadeveroorzaker. De verwachte levensduur is het criterium bij het taxeren van schades door de geregistreerde taxateurs van bomen aangesloten bij de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). Uitgangspunt bij alle taxaties zijn de stichtingskosten, oftewel het antwoord op de vraag: wat kost het om ter plaatse eenzelfde boom weer terug te plaatsen? Er wordt gekeken naar de marktwaarde, eventueel uitgebreid met noodzakelijk bijkomende kosten als plantgat, boompalen, inboet, enzovoort. Bij belangrijke taxaties is het raadzaam de geregistreerde taxateurs van bomen aangesloten bij de NVTB in te schakelen, omdat zij extra waarborgen voor onafhankelijkheid, kennis en objectiviteit garanderen voor de opdrachtgever. In het vermoedelijk meest gebruikte standaardbestek, de RAW, staat in elk geval een schaderegeling, waarin hantering van de taxatiemethode van de NVTB en inschakeling van een taxateur van bomen verplicht is gesteld in geval van beschadiging of verlies van bomen." (B.M. Visser, Bomen en Wet. Bomenstichting, 2009).

De geclaimde schades dienen als gelden voor het op te zetten bomenfonds, zie paragraaf 7.4. Geleden schades zorgen dikwijls voor verhoogde onderhoud- of vervangingskosten. Het is daarom zeer wenselijk dat de beheerder of toezichthouder schade aan bomen tijdens bouw- en graafwerkzaamheden ziet te voorkomen en geleden schades (aanrijdschades, wortelschade, illegale kap en snoei, vandalisme, etc.) tracht te verhalen door het inschakelen van een geregistreerde taxateur van bomen aangesloten bij de NVTB.

In besteksteksten dient de clausule te worden opgenomen die stelt welke maatregelen moeten worden genomen om tijdens werkzaamheden bomen te beschermen om schade te voorkomen en dat onacceptabele schade verhaald zal worden (zie paragraaf 7.2). Het standaardvoorschrift 'Boombescherming op bouwlocaties gemeente Wijdmeren' moet als standaarddeis gaan gelden bij bouwwerken in of aan de openbare ruimte.

5.5 Flora- en faunawet

In de praktijk is de naleving van de Flora- en faunawet voor bomen (zie bijlage 10) hoofdzakelijk van toepassing tijdens snoeiwerk en het vellen van bomen. Werkzaamheden dienen begeleid te worden door personen die in het bezit zijn van een door de Vereniging Stadswerk Nederland erkend persoonscertificaat voor de gedragscode bestendig beheer gemeentelijke groenvoorziening:

De volgende stukken zijn voor het gemeentelijk bomenbeheer van toepassing:

- gedragscode bestendig beheer gem. groenvoorziening
- gedragscode ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten

Er worden nieuwe handvaten ontwikkeld om de wetgeving eenvoudiger en beter controleerbaar te kunnen uitvoeren, zodat werken beter kunnen doorlopen.

- *Afgewacht moet worden wat de invloed zal zijn van de nieuwe samengevoegde Natuurwet die sinds 2011 in ontwikkeling is.*

In het kader van de Flora- en faunawet geldt de zorgplicht met daaruit volgend zorgvuldig handelen. Als het vellen of snoeien van bomen bijvoorbeeld de rustplaatsen van beschermde diersoorten schade toebrengt, moet de uitvoerende partij ervoor zorgen dat schade voorkomen wordt door niet te vellen, schade beperken of zelfs volledig ongedaan maken. Beperken of ongedaan maken van schade kan met behulp van compenserende of mitigerende maatregelen. Een voorbeeld is wanneer bomen moeten worden geveld waarin vleermuizen huizen. Dan kan binnen de ontheffingskaders een aantal maanden van tevoren gaasproppen in de boomholtes gestopt worden waarin de vleermuizen gewend zijn terug te keren en daarbij vleermuizenkasten in de nabije omgeving op te hangen als nieuwe rustplaats. Daarna wordt er gewacht met het vellen van de bomen tot de vleermuizen zelf een andere rustplek gevonden hebben. Daarmee is de schade aan de rustplaatsen teniet gedaan. Uit het onderzoek dat de gemeente doet voorafgaand aan de uitvoering moet in elk geval blijken dat er in redelijkheid alles aan gedaan is om schade te voorkomen, te beperken of teniet te doen.
Zie DR-loket Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie..

De CROW-werkgroep voor de Flora- en faunawet heeft hoofdstuk 64 voor de RAW-standaard afgerond dat antwoord geeft wie waarvoor verantwoordelijk is. De grootste stap is dat de verdeling van verantwoordelijkheden met betrekking tot de Flora- en faunawet in iedere privaatrechtelijke overeenkomst (contract voor uitvoerende werken) komt te staan. Bepaald is bijvoorbeeld dat de opdrachtgever (gemeente) onderzoeken naar beschermde diersoorten en hun habitat voorafgaand aan de werkzaamheden moet (laten) uitvoeren – ook het eventuele extra onderzoek dat een aannemer eist als hij aantoont dat de conclusies van het eerste onderzoeksrapport (oriënterend ecologisch onderzoek of quickscan) onvoldoende zijn. Ook vermeldt hoofdstuk 64 wie verantwoordelijk is voor werende en mitigerende maatregelen en het beschrijft eveneens hoe de vrijstellingen, gedragscodes en ontheffingen moeten worden ingezet (Flora- en faunawet belicht, in Boomzorg 3/2, 2010).

6 OMGEVINGSVERGUNNING

Sinds 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van kracht. Met de WABO is voor zeer veel activiteiten, waaronder het vellen van bomen, een uniforme aanvraag, behandeling en procedure in gebruik gekomen die komt tot een omgevingsvergunning. Een omgevingsvergunning integreert daarmee uiteenlopende activiteiten als bouwen, aanleggen, slopen en milieuverontreiniging. Ook een aantal andere vergunningen zoals een ontheffing Flora- en faunawet wordt in deze procedure meegenomen, maar maken er geen deel van uit. Voordeel voor de aanvrager is dat de aanvragen bij één loket worden ingediend en de uiteindelijke omgevingsvergunning één integraal besluit is. De Bomenverordening Gemeente Wijdmeren is inmiddels aangepast aan deze regelgeving.

6.1 Vellen van houtopstand

Deze activiteit staat in de WABO. Overigens moet met nadruk gezegd worden dat de gemeente volledig vrij blijft om een eigen bomen- en kapbeleid en een eigen aanvullende bomenverordening op te stellen ten aanzien van de omgevingsvergunning, onderdeel kap boom/bomen. In de Wabo staat dat een omgevingsvergunning, onderdeel kap boom/bomen pas in werking treedt na de afloop van de bezwaartermijn. Dit geeft bomen nog een extra bescherming door de uitzondering op de regel van het onmiddellijk in werking treden van een vergunning. Daarnaast geldt er een 'coördinatieplicht' en een 'informatieplicht' en dient een gemeentelijk besluit zorgvuldig te zijn voorbereid. Zie bijlage 11 voor de uitleg van deze begrippen. Voor de beoordeling van aanvragen is een in de WABO-systematiek passend formulier ontwikkeld, dat onderdeel uitmaakt van de vergunning.

6.2 Overlast en hinder

Allerlei subjectief ervaren overlast van bomen is nog geen objectief relevante hinder. Ieder wordt eigenlijk geacht blad- of naaldval, enige mate van lichtontneming en vochtvasthouding te dulden. Het is belangrijk dat een heldere afweging gemaakt wordt, waarbij enerzijds beleidsmatig het belang van de boom (laag tot hoog) wordt uitgelegd en anderzijds de overlast/hinder beleidsmatig wordt ingedeeld (laag tot hoog). Zo kan er een geobjectiveerde belangenafweging tussen de concrete boom en de hinder plaatsvinden. In het schaderecht en burennrecht wordt door rechters hinder niet snel als geldige reden voor kap of verminkende snoei gezien, zeker waar het bomen zijn die het algemeen belang, lees openbaar groen, dienen. Gemeenten hebben in de openbare ruimte de taak openbaar groen te beheren en aan te leggen en daarmee ruimere bevoegdheden. Alleen bewezen onrechtmatige hinder of een onrechtmatige daad worden in enkele gevallen toegewezen.

onrechtmatige hinder

"Artikel 5:37 BW stelt dat een eigenaar geen onrechtmatige hinder mag toebrengen aan eigenaren van andere erven door het onthouden van licht en lucht of het verspreiden van rumoer of stank. Niet elke hinder is echter onrechtmatige hinder. Een redelijke mate van hinder moet geduld worden. Normale bladval, vallend zaad, vrucht of pluizen van bomen en enige mate van schaduw hinder zullen in beginsel geen onrechtmatige hinder zijn. Deze 'overlast' dragen, kan van een ieder redelijkerwijze gevergd worden.

6.3 Herplantplicht

Via de bomenverordening kan bij een omgevingsvergunning inzake vellen een herplantplicht worden opgelegd. De volgende zaken moeten worden afgewogen bij het laten gelden van een herplantplicht.

- Er geldt geen herplantplicht in voortuinen kleiner dan 25 m².
- Niet het aantal bomen zou leidend moeten zijn, maar het in stand houden of verhogen van de kwaliteit van de houtopstand, te bepalen aan de hand van het kroonvolume in een volwassen stadium.

- Herplant van gemeentebomen is afhankelijk van de beschikbare middelen van de gemeente en de structuur waar de boom zich in bevind.

De norm voor de herplantplicht is aan keuze onderhevig. Tot 2009 werd 75% herplant gerealiseerd. Met de invoering van dit bomenbeleid geldt een nieuwe visie en wordt ingezet op opbouw en beheer van duurzame bomenstructuren in alle kernen. In overige bomen wordt alleen geïnvesteerd vanuit zorgplicht. Dit heeft tot gevolg dat veel marginaal geplaatste bomen op termijn of in een investeringsprogramma over 10 jaar gaan verdwijnen. Hierbij kan op de langere termijn de kwaliteit toenemen, want de overblijvende bomen en boomstructuren krijgen betere groeivoorwaarden.

6.4 Deregulering en lokaal register beschermwaardige bomen

De gemeente wil verdergaand dereguleren dan al is gedaan in 2004 en 2007. Elders in het land gebeurt dat op 3 verschillende manieren:

- Door de stamdiameter waaronder geen kapverbod geldt te verhogen, bijvoorbeeld van de nu geldende 20 cm. naar 30 of 40 centimeter stamdiameter.
- Door een perceelmaat op te nemen waaronder geen kapverbod geldend is, bijvoorbeeld 120 of 250 vierkante meter.
- Door een groene kaart samen te stellen van beter te beschermen bomenstructuren, waarna alle overige bomen worden vrijgesteld van het kapverbod.

Wij kiezen ervoor de burger zoveel als mogelijk is te ontlasten. Dit betekent een keus voor de derde optie. De gemeente gaat een lokaal register opbouwen met beschermwaardige bomen conform het groene kaart model. Zodra dit er is en wordt voor de overige bomen het kapverbod opgeheven. Er kunnen dan bomen worden verwijderd zonder omgevingsvergunning, onderdeel kap boom/bomen. Voor de gemeente is er wel een inspanningsverplichting om haar burgers goed te informeren over komende werkzaamheden, waaronder de verandering van de openbare ruimte door het kappen van bomen.

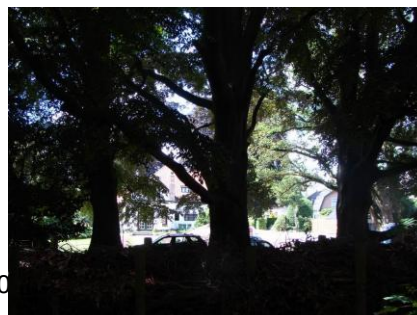
Opbouw lokaal register beschermwaardige bomen

Het Landelijk Register van Monumentale Bomen, bijgehouden door de Bomenstichting te Utrecht, telt nu 51 locaties in de gemeente Wijdmeren. Veel van deze bomen zijn in eigendom van Natuurmomenten en particulieren zijn en slechts enkele in eigendom van de gemeente (zie bijlage 12). Een belangrijk onderdeel van de bomenverordening is het kapverbod voor bomen van de lijst van monumentale bomen (artikel 2.2), waarin bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen en lokale en toekomstige monumentale bomen vermeld staan. Uitzonderingen zijn de criteria voor het verlenen van een vergunning om een monumentale boom te vellen die in artikel 3.3 van de bomenverordening vermeld staan.

Conform artikel 4.1 Bomenverordening Gemeente Wijdmeren kan een gemeentelijk register van beschermwaardige bomen worden opgesteld waarbij de criteria van de Bomenstichting van toepassing zijn. Uiteraard dienen de bomen uit het landelijk register in het gemeentelijk register te worden opgenomen, evenals de gemeentelijke herdenkingsbomen. Echter, indien de leeftijdsgrens van 80 jaar van toepassing zou zijn op het gemeentelijk bomenbestand, dan zouden weinig gemeentelijke bomen worden opgenomen, getuige de inventarisatie 2010 (zie paragraaf 5.2). De minimale leeftijd in de gemeente Wijdmeren zou derhalve op 40 jaar gesteld moeten worden, maar niet alle bomen ouder dan 40 jaar zijn per definitie monumentaal. De boom dient minimaal een redelijke toekomstverwachting (meer dan 10 jaar) te hebben ten tijde van de opname op het lokale register van beschermwaardige bomen.

De opname van een boom in het register met beschermwaardige ijt vindt plaats op basis van de volgende criteria. De boom dient 40 jaar of ouder te zijn, tenminste een redelijke toekomstverwachting (meer dan 10 jaar) en minimaal één van de onderstaande betekenissen te hebben:

- *esthetische waarde, ofwel de boom is beeldbepalend voor de omgeving,*
- *cultuurhistorische waarde, ofwel de boom of zijn standplaats heeft een belangrijke plek in de (lokale) geschiedenis (bijvoorbeeld herdenkingsbomen),*
- *dendrologische waarde, ofwel het is een zeldzame soort of variëteit,*

- *natuur- en milieuwaarde, ofwel het is een moederboom of een exemplaar dat bijzondere planten of dieren huisvest,*
- *zeldzaamheidswaarde, ofwel de boom is bijzonder vanwege zijn omvang, hoogte of ouderdom (bron: Bomenstichting).*

Anno 2010 zijn de beschermwaardige bomen die buiten de bebouwde kom in het kader van de Boswet vallen wegens het ontbreken van een register met beschermwaardige bomen niet beschermd, tenzij ze zijn opgenomen in het Landelijk Register van Monumentale Bomen (artikel 2.2 Bomenverordening Gemeente Wijdmeren; zie bijlage 12) of deel uitmaken van een door de Boswet beschermde houtopstand. Dit is in feite een tekortkoming omdat (private) beschermwaardige bomen buiten gebieden onder bescherming van de boswet zonder vergunning verwijderd kunnen worden.

Voor de gemeente is het duidelijk dat alle boombestanden die deel uitmaken van de te beschermen bomenstructuren ook deel gaan uitmaken van het register. Het gaat hier om de bescherming van deze groeiplaatsen (groene kaart) en niet zozeer om de bescherming van de individuele boom. Goed voorbeeld is de nieuwe boomstructuur met beuken langs het Noordereinde. Het beste beschermd als beschermd dorpsgezicht, maar toch zijn de oude bomen vervangen door nieuwe en zijn de standplaatsomstandigheden structureel verbeterd.

Conform artikel 4.1 Bomenverordening Gemeente Wijdmeren wordt het register van beschermwaardige bomen elke vier jaar herzien. De aanwas met toekomstig monumentale bomen ofwel toekomstbomen is hierbij van belang zodat de lijst niet op termijn uitsterft. Particulieren moeten worden aangemoedigd hun bomen, wanneer ze in aanmerking komen voor opname op de lijst, ze hiervoor aan te melden.

7 BOOMBESCHERMING

Uitvoerenden van projecten zijn vaak slecht op de hoogte van het effect van hun handelen op bomen. Maar bomen kunnen veel te lijden hebben als er werkzaamheden plaatsvinden in of rondom de kroonprojectie. De gemeente heeft verschillende instrumenten tot haar beschikking om schade te voorkomen, te handhaven en indien het leed al geleden is, schade te verhalen.

7.1 Boombestemming

Bomen en bomenstructuren worden niet allen beschermd door verordeningen, maar ook in een bestemmingsplan of bescherm dorpsgezicht op grond van de Monumentenwet. Het grote voordeel van een bestemming 'boom' of 'bomenstructuur' is dat een dergelijke bestemming meteen doorwerkt in alle besluitvorming in de ruimtelijke ordening. Met een bestemming van bijvoorbeeld een beschermwaardige bomenstructuur zal een omgevingsvergunning voor bouw- of aanleg, waarbij de bomen moeten worden bedreigd, voor dit gebied geweigerd moeten worden.

Via de bestemmingsplanvoorschriften (ook planvoorschriften in aanverwante plannen) is het mogelijk nadere eisen te stellen aan het gebruik van de omgeving waar de bomenstructuur, bijvoorbeeld een verbod op afgraven of ophogen van grond, het veranderen van de grondwaterstand, enz. Op de plankaart dient de houtopstand eenduidig en precies aangegeven te worden, een cirkel die samenvalt met de maximale kroonprojectie is optimaal. Het is belangrijk de cirkels wel overeenkomen met de werkelijkheid.

"De groene hoofdstructuren zijn typische locaties die in aanmerking komen voor een boombestemming. Daarom kan er in algemene zin geconcludeerd worden dat een boom voor zijn behoud erbij gebaat is dat hij evident beeldbepalend is voor de omgeving en een status heeft in bijvoorbeeld het bestemmingsplan of een groen beleidsplan. Anderzijds zullen bomen zonder veel waarde of status moeten wijken voor andere, zwaarwegender belangen. Zwaarwegender zijn bijvoorbeeld het zwaarder wegen van de verkeersveiligheid en het verleggen van een gracht." (B.M. Visser, Bomen en Wet. Bomenstichting, 2009).

7.2 Bouwvoorschriften

Bomen en bouwen; het gaat vaak mis door niet integrale planprocessen. Deze tegenstelling is langzaam aan het verminderen. Er is een tendens naar duurzaam bouwen, waarbij het landschap en dus bestaande bomen bij bouw en aanleg als uitgangspunt worden genomen

Bij een aanvraag van omgevingsvergunning voor een bouwproject zal de aanvrager op kaart aan moeten geven of bomen zich in de nabijheid van het project bevinden. Bovendien zal de aanvrager informatie mee moeten krijgen hoe de te handhaven bomen afdoende te beschermen tijdens de werkzaamheden. Dit kan al in de vorm van de poster "behoud onze bomen" met elf vuistregels bij het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van bomen, zoals weergegeven in bijlage 13 en 14; het gemeentelijk standaardvoorschrift "Boombescherming op bouwlocaties" gebaseerd op de uitgave van de Vereniging Stadswerk Nederland en de Bomenstichting.

In de praktijk kunnen beperkingen met betrekking tot werkzaamheden rond bomen tijdverlies en extra kosten voor de uitvoerende met zich meebrengen. Het invullen van deze beperkingen met betrekking tot het behoud van de bomen kan daarom niet vrijblijvend aan de goede wil van de uitvoerende van het werk worden overgelaten, maar als handhaafbare standaardvoorwaarden opgenomen.

Het is de taak van de gemeente het effect van werkzaamheden te bepalen middels een bomeneffectanalyse (BEA) als redelijkerwijs het vermoeden bestaat dat bomen behouden kunnen blijven, conform artikelen 6.1 lid 5 en 7.2 sub b Bomenverordening Gemeente Wijdmeren (zie paragraaf 4.2).

7.3 Handhaving

"Met de Wabo (zie hoofdstuk 6) komt een einde aan de situatie dat elk bevoegd gezag dat betrokken is bij een vergunning, handhaaft op basis van verschillende bepalingen. Is een bestuursorgaan bevoegd om de omgevingsvergunning te verlenen, dan moet dit orgaan ook de bestuursrechtelijke handhaving verzorgen. Het gaat dan om handhaving van voorschriften geldend voor degene die het project uitvoert. De omgevingsvergunning kent een strafrechtelijke en een bestuursrechtelijke handhaving." (B.M. Visser, Bomen en Wet. Bomenstichting, 2009).

Het beschermen van beschermwaardige bomen en bomenstructuren is essentieel voor een karakteristiek en duurzaam bomenbestand. Naast opname in bestemmingsplannen met de goede set standaardvoorschriften kan dat door gericht toezicht op de bouwlocatie. Deze bomen verdienen daarom extra aandacht en dienen afdoende beschermd te worden bij stedenbouwkundige reconstructies of bouwprojecten. Toezicht en handhaving dienen voor de duurzame instandhouding van het gehele beschermwaardige bomenbestand

7.4 Bomenfonds

In tegenstelling tot het wegenfonds en het rioolfonds heeft de gemeente Wijdmeren anno 2011 geen beschikking over een bomenfonds. Claims volgend uit schadetaxaties (methode NVTB) en geldboetes in het kader van de handhaving van artikel 12 Bomenverordening Gemeente Wijdmeren als gevolg van toegebrachte schade aan een gemeentelijke houtopstand kunnen worden gestort in een toekomstig bomenfonds. Daarnaast kunnen financiële compensaties in het fonds gestort worden als de herplantplicht na een omgevingsvergunning inzake vellen niet kan worden uitgevoerd (wegens ruimtegebrek), zolang het kapverbod niet is opgeheven.

De zo ingelegde gelden uit het fonds moeten worden aangewend om bomen te herplanten, groeiplaatsen te verbeteren of gespecialiseerde snoei aan monumentale bomen te kunnen uitvoeren. Er zijn gemeenten die hier beperkt subsidie aan particulieren verstrekken voor op duurzaam behoud gericht onderhoud beschermwaardige bomen. Dit overweegt Wijdmeren niet.

Met het instellen van een bomenfonds vergelijkbaar met andere onderhoudsfondsen wordt het mogelijk het beheer planmatig uit te zetten en schommelingen in kostenniveaus per jaar op te kunnen vangen. Ook de herplantinvesteringen in bomen dienen jaarlijks in het fonds te worden gedoteerd.

8 CONSEQUENTIES BOMENBELEID

De verschillende facetten van het bomenbeleid leiden tot de onderstaande concrete aanbevelingen.

8.1 Programma van eisen

ontwerp en inrichting

1. Reserveer voldoende onder- en bovengrondse ruimte voor de aanplant van bomen waarbij de volwassen grootte richtinggevend is.
 - a. Plant geen bomen van de 1^e grootte in een trottoir.
 - b. Vermijd zo veel mogelijk verharding en gras binnen de groeiplaats.
 - c. Stem het sortiment af op de kwaliteit van de groeiplaats.
2. Laat de inrichting met bomen en groen een dwingend onderdeel zijn van exploitatieplannen.
3. Maak de keuze dat in Wijdemeren de kwaliteit boven de kwantiteit van het bomenbestand gaat. De boomtechnische voorkeur ligt ook bij kwaliteit.
4. Pas de bomenverordening aan op de verdergaande deregulering en het instellen van een lokaal register beschermwaardige bomen.
5. Maak tijdens aanleg of renovatie van ondergrondse voorzieningen zoveel mogelijk gebruik van de mogelijkheid om ondergrondse infra en openbaar groen zoveel mogelijk structureel te scheiden. In bestaande situaties is omleggen (bv. bij vervanging) of gestuurd te boren indien er veel wortelschade te verwachten valt (aan de hand van een BEA), in het bijzonder bij de beschermwaardige bomen en bomenstructuren. Neem dit op in de nieuwe Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren die in ontwikkeling is (AVOI).
6. Neem de conclusies en aanbevelingen van een BEA mee in de besluitvorming rond bouw of aanlegprojecten.

boombeheer

7. Zorg voor zo spoedig mogelijk inhalen van het achterstallig onderhoud.
8. Zorg voor een structurele hoeveelheid onderhouds- en beheermiddelen voor normaal boombeheer.
9. Verhoog het onderhoudsinterval naar 4 jaar zodat regulier onderhoud de praktijk wordt waarbij noemenswaardige gebreken tijdig worden verholpen en toekomstige problemen worden voorkomen (algemene zorgplicht).
10. Hanteer de doelstelling van de rijksoverheid dat in 2015 75% van het kweekgoed duurzaam ingekocht wordt als richtlijn. Deze doelstelling is anno 2010 al haalbaar gebleken.
11. Stel een bomenbeheerplan (2011-2020)
12. Stel jaarlijks werkplannen op inclusief goed begroot:
 - de jaarlijkse en periodieke boomveiligheidscontrole afhankelijk van de gevaarstelling.
 - Het aantal onderzoeksplichtige bomen.
 - het verwijderen van tenminste 8-10% van het bomenbestand in de periode 2011-2020.
13. Maak gebruik van een beslissingsmatrix om overlast en hinder te kwalificeren.
14. In het kader van de Flora- en faunawet conformeert de gemeente Wijdemeren zich aan de goedgekeurde gedragscodes *bestendig beheer gemeentelijke groenvoorziening en ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten* zodat voorkomen kan worden dat handelingen die in de gedragscodes omschreven zijn als ontheffingsaanvragen worden ingediend. Hiermee wordt tijd en geld bespaard. > *Er is een nieuwe Natuurwet in opbouw.*

Deregulatie en boombescherming

15. Neem in besteksteksten een clausule op die stelt welke maatregelen moeten worden genomen om tijdens werkzaamheden bomen te beschermen om schade te voorkomen en dat onacceptabele schade verhaald zal worden conform de richtlijnen NVTB.
16. Stel een standaardbouwvoorschrift op met de beschermende maatregelen voor te handhaven bomen op bouwlocaties (zie bijlage 13 en 14).
17. Houd toezicht en handhaaf conform de bomenverordening.
18. Stel een lokaal Register Beschermwaardige Bomen op aan de hand van de criteria voor de landelijke lijst met monumentale bomen van de Bomenstichting, zodat ook (particuliere)

beschermwaardige bomen op het hele grondgebied van Wijdmeren worden beschermd. Pas hiervoor de bomenverordening aan (Artikel 4.1)

Beschermwaardige bomen zijn:

- a. Bomen op lijst van monumentale bomen uit het Landelijke Register van de bomenstichting (zie bijlage 12);
- b. Alle gemeentelijke herdenkingsbomen;
- c. Bomen die onderdeel zijn van de gemeentelijke hoofdstructuur zijn niet individueel beschermd behalve onder a of b, maar de structuur of bomengroep als geheel dient in stand te worden gehouden (groene kaart).

Ken in nieuwe bestemmingsplannen boombestemmingen toe aan alle bomen uit het lokale register van de beschermwaardige bomen. > *onderzocht wordt of dit met een paraplu-aanpassing kan*

19. Richt een bomenfonds op inclusief criteria voor een bijdrage aan het duurzaam beheer van particuliere monumentale bomen.
20. Stel een communicatieplan op om het bomenbeleid uit te dragen,
21. Teneinde de regelgeving voor de inwoners van Wijdmeren en de kosten voor de gemeente te verminderen, dient het kapverbod in de bomenverordening te worden opgeheven voor alle overige bomen.

8.2 Kostenraming

De financiële consequenties voor het reguliere onderhoud en het inboeten van bomen in de beschermwaardige bomenstructuren is als volgt geraamd voor de periode 2011-2020. Het is gebaseerd op standaardwaarden van andere gemeente, omdat we zelf vanwege het ontbreken van een met voldoende data gevuld beheersysteem geen directiebegroting kunnen opbouwen.

Het beheer en onderhoud van een boom in een omgeving als die van Wijdmeren met onze leeftijdsverdeling kost gemiddeld 20 tot 25 euro per stuk. Naar mate bomen ouder kunnen worden nemen de onderhoudslasten per individuele boom toe. Met 11.000 bomen is derhalve behoefte aan een jaarlijks beheersbudget van € 220.000,- (tot € 275.000,- op termijn bij gelijkblijvend aantal.) Er is nog een achterstallig onderhoud in te halen (VTA 2010) eenmalig van € 149.000,-

Wanneer het bomenbestand terugloopt en niet wordt ingeboet of herplant dan nemen de onderhoudslasten in de loop der jaren geleidelijk af. Als de gemeente ervoor kiest in een actief programma 2500 bomen te verwijderen binnen 10 jaar dan vergt dit een investering per jaar van € 45.000,- tot € 65.000,-. Dan worden de structurele beheerslasten na die tien jaar structureel lager.

LITERATUUR EN BRONNEN

1. Prooijen, G.-J. van, 2006. Stadsbomen Vademecum deel 2A: Groeiplaatsaspecten. IPC Groene Ruimte, Arnhem, 1^e druk, 203p.
2. Wijdmeren Informeren, 18 april 2007. Denkt u mee over de ontwikkeling van het Bomenbeleid? Uitgave van de gemeente Wijdmeren.
3. Atsma, J., 1996. Stadsbomen Vademecum deel 1: Beleid en Planvorming. Ministerie van LNV en Praktijkschool Arnhem, Wageningen, 2^e geheel herziene druk, 396p.
4. Programmabegroting 2010: meerjarenbegroting 2010-2013. Raadsbesluit 12 november 2009, gemeente Wijdmeren.
5. Bomenverordening Gemeente Wijdmeren. Raadsbesluit 27 april 2010, gemeente Wijdmeren.
6. Kopinga, J., J. Vegter, C.M. Niemeijer en J.D. Klop, 1999. Groenwerk deel 7: Stads- en laanbomen. Elsevier/IBN-dlo/IPC Groene ruimte/ministerie van LNV, 129p.
7. Oosterbaan, A., A.E.G. Tonnejck en E.A. de Vries, 2006. Kleine landschapselementen als invangers van fijn stof en ammoniak. Alterra rapport 1419, Alterra, Wageningen, 58p.
8. Maas, J., R.A. Verheij, P.P. Groenewegen, S. de Vries en P. Spreeuwenberg, 2006. Green space, urbanity, and health: how strong is the relation? Journal of Epidemiol Community Health 60: 587-592.
9. Nowak, D.J., R.E. Hoehn III, D.E. Crane, J.C. Stevens en J.T. Walton, 2007. Assessing Urban Forest Effects and Values. USDA Forest Service, Northern Research Station, Resource Bulletin NRS-7.
10. Brosens, M. en M. Woestenburg, 2008. De waarde van Groen. Programma Groen en de Stad, Ministerie van LNV.
11. Visser, B.M., 2009. Bomen en wet: geldend recht voor bomen. Bomenstichting, Utrecht, 6^e druk, 192p.
12. Structuurvisie. Raadsvoorstel 11 mei 2010, gemeente Wijdmeren.
13. Via Verkeersadvies, 2007. Duurzaam Veilig Wegcategorisering Gemeente Wijdmeren. Vught, 24p.
14. Gemeente Wijdmeren, 2003. Visiedocument: Blik op Wijdmeren.
15. Gemeente Wijdmeren. Historie van de dorpen. www.wijdmeren.nl
16. Bomenbeleidsplan Gemeente Wijdmeren. Concept november 2009, gemeente Wijdmeren.
17. Prooijen, G.-J. van en H. Kroon, 2007. Stadsbomen Vademecum deel 3C: Ziekten en aantastingen. IPC Groene Ruimte, Arnhem.
18. OBIS, 1988. Bomen in straatprofielen: groeiplaatsberekening, voorbeeldbladen. VNG / CROW, Uitgeverij van de VNG, 's-Gravenhage, 63p.
19. Prooijen, G.-J. van, 2004. Stadsbomen Vademecum deel 3B: Boomverzorging en groeiplaatsverbetering. IPC Groene Ruimte, Arnhem.
20. Baar, J. en W. Ozinga, 2007. Mycorrhizaschimmels: sleutelfactor voor duurzame landbouw en natuur. KNNV Uitgeverij, Zeist, 104p.
21. Tonnejck, A.E.G., B. van Middendorp en T. Bade, 2008. Bomen in de stad verdienen zich dubbel en dwars terug, in Tuin&Landschap 23: 18-19.
22. Mattheck, C. en H. Breloer, 1995. Handboek boomveiligheid: De boombreuk in mechanica en rechtspraak. Pius Floris Producties, Almere-Haven, 254p.
23. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, www.minlnv.nl
24. Raats, K., 2010. Flora- en faunawet belicht, in Boomzorg 3(2): 50-53.
25. Koot, E., 2006. Geef monumentale bomen een toekomst: Visie op beschermen en instandhouden. De Bomenstichting, Utrecht, 1^e druk, 56p.
26. Standaard RAW Bepalingen 2005. CROW, afdeling Uitgeverij, Ede.

Fotoverantwoording

<i>pagina</i>	<i>omschrijving</i>
colofon	Oud Loosdrechtsedijk
14	bruine beuken Beukenlaan
16 midden	recreatiestrook Rietkraag
16 onder	leilindes Kortenhoefsedijk
17	inrotting stamvoet beuk Laan van Eikenrode
18	nest eikenprocessierups Rading
20	Horndijk met zicht op D.A. Lambertszkade
24	monumentale bruine beuken Nieuw Loosdrechtsedijk
bijlage 3.1	
links	Herenweg
rechts	Stichts End
bijlage 3.3	
linksboven	Zuidsingel
rechtsboven	Kerklaan ter hoogte van Wilhelminahof
linksonder	Nieuw Loosdrechtsedijk
rechtsonder	monumentale tamme kastanje Bos van Sprenger
bijlage 3.5	
links	Googhpad
rechts	Nieuwe Overmeerseweg
bijlage 3.6	Noordereinde (2x)